Asiantuntijalausunto maaseutupoliittisesta selonteosta

Hallintovaliokunta 8.6.2026

Petra Stenfors

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Väestökehitys on keskeinen maaseutupolitiikan toimintaympäristöön vaikuttava muutostekijä

- Väestön väheneminen ja ikääntyminen muuttavat koko suomalaista yhteiskuntaa ja eri alueita eri tavoin

→ Vaikutukset palveluihin, työmarkkinoihin ja elinvoimaan

- Tämä edellyttää politiikan ja toimintamallien uudistamista kaikilla sektoreilla
- Ajantasainen tieto on yhä tärkeämpää niin paikallisen, alueellisen kuin kansallisen päätöksenteon taustalla
- Alueiden vahvistuva eriytyminen on keskeinen tekijä niin tulevaisuuden aluekehityksessä kuin maaseutupolitiikassakin
- *Selonteko käsittelee väestökehityksen tilannetta, mutta tämä ei merkittävyydestään huolimatta näy poikkihallinnollisissa suosituksissa*

Älykäs sopeutuminen edellyttää kansallista haltuunottoa

- Suomessa on tarve vahvalle kansalliselle näkemykselle siitä, miten alueiden eriytymiseen vastataan ja miten vähenevän väestön alueet tunnistetaan eri politiikanaloilla
- Yhteistyö eri hallinnonalojen välillä välttämätöntä
- Kansallinen näkemys tarvitaan tukemaan paikallista ja alueellista älykkään sopeutumisen kehittämistä
- *Selonteon poikkihallinnollisissa suosituksissa ei ole riittävää otetta älykkään sopeutumisen edistämiseen (ehdotetaan tämän seurantaa): Suomessa tarvitaan strategisia toimia kaikilla hallinnon tasoilla – tavoitteena hyvä elämä myös väestöltään vähenevillä alueilla*

Alueiden ja aluetyyppien erot on tärkeää tunnistaa politiikanteossa

- Alueet eroavat toisistaan kehityksen, rakenteiden ja tarpeiden osalta
- Politiikan tulee perustua alueiden erilaisiin lähtökohtiin ja niiden tunnistamiseen
- Selonteon esiinnostamat rahavirtojen erot heijastavat rakenteita, eivät eriarvoisuutta → Erilaiset toimenpiteet eri aluetyypeille ja erilaisille alueille tukevat kehittämistoimien vaikuttavuutta: ei ole tarkoituksenmukaista kohdentaa kaikkia instrumentteja jokaiselle
- *Yhteisenä tavoitteena tulisi olla tasapainoinen kokonaiskehitys, ei kaiken rahoituksen kohdentuminen kaikkialle*

Kaupunki- ja maaseutualueita ei tulisi asettaa eikä arvioida vastakkain, vaan kehittää kokonaisuutta

- Ihmisten arki on monipaikkaista – työ, asuminen ja vapaa-aika jakautuvat eri alueille ja yritykset toimivat useilla paikkakunnilla
- Kaupunkien ja maaseutumaisten alueiden keskinäisriippuvuus → *kehittämispolitiikoissa huomiota tarvitaan ylialueellisen yhteistyön ja verkostojen vahvistamiseen paikkojen välisen vertailun sijaan*
- Suomen kilpailukyvyn ja elinvoimaisuuden vahvistamiseksi tulisi kehittää eri aluetyyppien vahvuuksia rinnakkain – *tarvitaan räätälöityjä toimia erilaisille alueille, ja näitä edistetään juuri maaseutu-, saaristo- ja kaupunkipolitiikkojen voimin*

Alueellisen tyytymättömyyden ilmiö on tärkeää tunnistaa politiikassa

- Selonteossa nostetaan esille tärkeä huomio: lisääntyvä eriarvoisuuden kokemus alueilla, joista palvelut ja investoinnit etääntyvät
- Tämä koskee sekä maaseutua että kaupunkialueita, myös kaupunkien sisällä vahvaa alueellista eriarvoistumista

→ Kaikilla alueperusteisilla politiikanaloilla sekä sektoripolitiikassa tarve vahvistaa osallisuutta ja vuoropuhelua ja tunnistaa alueiden vahvistuva eriytyminen

- Nuorten tulevaisuudenusko on keskeinen huoli koko yhteiskunnassa

Aluekehittämisen kokonaisuus edellyttää politiikanalojen yhteistyön tiivistämistä ja kokonaiskuvaa

- Alueperustaiset politiikanalat: alue-, maaseutu-, kaupunki- ja saaristopolitiikka tällä hetkellä hajautuneita (4 eri neuvottelukuntaa/neuvostoa, niistä raportoidaan erillään, ja niitä johtavat eri ministerit)

→ Tarve lisätä synergiaa ja yhteistyötä kokonaiskuvan muodostamiseksi ja hallitsemiseksi. Myös julkisen talouden paineet korostavat yhteistyön tiivistämisen tarvetta

→Yhteinen tilannekuva tarvitaan – jonkun on johdettava ja tarkasteltava kokonaisuutta

→Aluekehittämiseen liittyvän tulevan lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä on syytä huomioida alue- maaseutu-, saaristo- ja kaupunkipolitiikkojen yhteistyön vahvistamisen tarve ja tavat

→Ruotsin kesäkuussa valmistuva selvitys maaseutu- ja aluepolitiikan yhdistämisestä on hyvä tunnistaa ja ottaa oppia – huomioiden maiden väliset eroavaisuudet



Kiitos